

Statistiken över 1951 års taxeringar

Av förste aktuarien John Bredal-Bauer

Under hösten 1951 överlämnade statistiska centralbyrån i vederbörlig ordning till finansdepartementet och riksräkenskapsverket de föreskrivna preliminära sammanfattningarna av dels utfallet av nämnda års taxering, dels inkomstfördelningen inom vissa yrkesgrupper för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser. Dessutom lämnades i januari 1952 en preliminär redogörelse för bearbetningen av 1951 års längder över taxeringen till statlig förmögenhetsskatt.

En sammanfattning av 1951 års taxerings- samt inkomst- och förmögenhetsstatistik meddelas här nedan. En utförligare redogörelse lämnas i statistiska centralbyråns berättelse "Skattetaxeringarna samt fördelningen av inkomst och förmögenhet inom yrkesgrupper taxeringåret 1951".

I. Taxeringsutfallet år 1951

A. Fastighetstaxeringen

Under år 1951 ägde ingen allmän fastighetstaxering rum. Några större förändringar i fastighetsvärdena ha därför icke inträffat mellan åren 1950 och 1951. Totalvärdet av all fastighetsskattepliktig fastighet uppgick enligt det sistnämnda årets taxering till 38.720,6 milj. kr, mot 37.372,8 milj. kr året förut, vilket innebär en ökning med 1.347,8 milj. kr eller 3,6 %. Ökningen belöper nästan helt och

hållet på annan fastighet, vars totalvärde vid 1951 års taxering — huvudsakligen på grund av nybyggnader — ökats med 1.346,9 milj. kr eller 4,7 % från 28.741,6 milj. kr till 30.088,5 milj. kr, under det att värdet av jordbruksfastighet, som uppgick till 8.632,1 milj. kr vid 1951 års taxering, ökats med 0,9 milj. kr.

De olika fastighetslagens värde enligt 1951 års taxering framgår av nedanstående tab. 1.

TAB. 1.

Fastighetsvärden, milj. kr.	
Jordbruksfastighet	
Jordbruksvärde	6.055,6
Skogsvärde	2.457,4
Tomt- och industrivärde . . .	119,0
Summa	8.632,1
Annan fastighet	
Markvärde	5.601,9
Byggnadsvärde	24.484,5
Parkvärde	2,1
Summa	30.088,5

Av totalvärdet av all skattepliktig fastighet avser något mer än $\frac{3}{4}$ annan fastighet. Något mer än hälften eller 57 % belöper på fastigheter i städerna. Såsom naturligt är, finnes den övervägande delen av jordbruksfastigheterna på landsbygden; endast 4 % av jordbruksfastigheternas sammanlagda värde finnes i städerna. I

resan, till 2 kronor och uppskattar följaktligen värdet av Z:s disposition av bilen under semestern till 800 kronor.

Förf. hyser för sin del den åsikten, att taxeringsnämnden förfarit riktigt i samtliga fall. I det sista exemplet borde, om Z:s inkomst varit väsentligt lägre, Z:s bestridande, att han skulle ha förhyrt bil, om inte arbetsgivarens stått till hans förfogande,

dock ha avhållit nämnden från att anse Z. ha begagnat sig av förmånen ifråga. Mot förmånens värdering kan möjligen invändas, att arbetsgivaren, om han velat taga betalt för att Z. använt bilen under semestern, sannolikt skulle ha nöjt sig med att bestämma ersättningen till beloppet av den å semestern belöpande delen av den årliga avskrivningen.

fråga om annan fastighet avser 28 % landsbygden och 72 % städerna.

I det ovannämnda jordbruksvärdet, 6.055,6 milj. kr, ingår värdet av skogsmark med 700,9 milj. kr (11,6 %).

I fastighetstaxeringslängderna föras och summeras fastigheter tillhörande svenska aktiebolag för sig. Värdet av dylika fastigheter utgjorde vid 1951 års taxering 8.475,7 milj. kr, varav jordbruksfastighet 963,8 milj. kr, och annan fastighet 7.511,9 milj. kr.

TAB. 2

Taxeringen enligt förordningen om statlig inkomstskatt

Uppskattad inkomst					
av jordbruksfastighet	1.440,1	83,1	1.523,2	84,1	5,8
„ annan fastighet	294,0	64,2	358,2	1,3	0,4
„ rörelse o. d.	1.637,8	1.949,4	3.587,2	584,8	19,5
„ tjänst m. m.	15.651,2	—	15.651,2	711,3	4,8
„ kapital	489,1	37,8	526,9	13,9	2,7
Underskott å förvärvskälla	119,7	14,9	134,6	10,7	8,6
Sammanräknad nettoinkomst	19.392,5	2.119,6	21.512,1	1.384,7	6,9
Andra allmänna avdrag än underskott å förvärvskälla	2.397,8	184,9	2.582,7	143,5	5,9
Taxerad inkomst	16.986,9	1.934,7	18.921,6	1.241,6	7,0
Beskattningsbar inkomst	10.171,4	1.934,7	12.106,1	1.206,3	11,1
Uträknad skatt	1.537,3	743,1	2.280,4	303,0	15,3
<i>Taxeringen enligt förordningen om statlig förmögenhetsskatt</i>					
Beskattningsbar förmögenhet	19.377,7	1.048,5	20.426,2	1.160,8	6,0
Uträknad skatt	128,1	1,6	129,7	10,0	8,4
<i>Taxeringen till kommunal inkomstskatt</i>					
Taxerad inkomst	18.079,0	1.941,5	20.020,5	1.320,7	7,1
Beskattningsbar inkomst	14.941,0	1.941,5	16.882,5	1.298,3	8,3

I tabellen har åtskillnad gjorts mellan fysiska personer m. fl. (d. v. s. fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser) samt övriga skattskyldiga, av vilka svenska aktiebolag äro de mest betydelsefulla.

Såsom av tabellen framgår, har såväl inkomst- som förmögenhetstaxeringen år 1951 givit höjda värden som resultat. Vad först taxeringen till *statlig inkomstskatt* enligt förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) beträffar kunna samtliga förvärvskällor uppvisa inkomstökning. Den relativt kraftigaste ökningen, 19,5 %, uppvisa rörelseinkomsterna. Därefter följa inkomsterna av jordbruksfastighet samt tjänst, vilka stigit med resp.

Värdet av fastighetsskattefria fastigheter uppgick år 1951 till 3.830,8 milj. kr, varav 99,5 % avser annan fastighet. Omkring $\frac{1}{3}$ av värdet belöper på staten tillhöriga fastigheter.

B. Inkomst- och förmögenhetstaxeringen

En sammanfattning av utfallet av 1950 års taxering till statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt samt kommunal inkomstskatt lämnas i tab. 2.

Milj. kr. enl. 1951 års taxering

Fysiska personer m. fl.	Övriga skattskyldiga	Samtliga skattskyldiga	Ökning fr. 1950	
			Milj. kr.	%
1.440,1	83,1	1.523,2	84,1	5,8
294,0	64,2	358,2	1,3	0,4
1.637,8	1.949,4	3.587,2	584,8	19,5
15.651,2	—	15.651,2	711,3	4,8
489,1	37,8	526,9	13,9	2,7
119,7	14,9	134,6	10,7	8,6
19.392,5	2.119,6	21.512,1	1.384,7	6,9
2.397,8	184,9	2.582,7	143,5	5,9
16.986,9	1.934,7	18.921,6	1.241,6	7,0
10.171,4	1.934,7	12.106,1	1.206,3	11,1
1.537,3	743,1	2.280,4	303,0	15,3
19.377,7	1.048,5	20.426,2	1.160,8	6,0
128,1	1,6	129,7	10,0	8,4
18.079,0	1.941,5	20.020,5	1.320,7	7,1
14.941,0	1.941,5	16.882,5	1.298,3	8,3

5,8 och 4,8 %. Inkomsterna av kapital ha ej ökats med mer än 2,7 % (utdelningsstoppet gällde ännu år 1950), medan inkomsterna av annan fastighet förblivit i stort sett oförändrade, i det de ökats med 0,4 %.

Den sammanräknade nettoinkomsten, som utgör summan av inkomsterna från de skilda förvärvskällorna efter avdrag för underskott å förvärvskälla, har stigit med 1.384,7 milj. kr eller 6,9 %. Inkomstökningen mellan 1950 och 1951 års taxering är större än mellan taxeringsåren 1949 och 1950. Mellan sistnämnda år steg nämligen den sammanräknade nettoinkomsten ej mer än med 3,3 % eller 652,3 milj. kr. Av 1951 års inkomst-

ökning belöper 901,2 milj. kr på fysiska personer m. fl. samt 467,9 milj. kr på svenska aktiebolag och utgör resp. 4,9 och 30,9 %. Relativt sett har sålunda inkomstökningen varit avsevärt större för bolagen än för fysiska personer.

I samband med de stigande inkomsterna har även skatteunderlaget stigit. Sålunda har den taxerade inkomsten stigit med 1.241,6 milj. kr, och den beskattningsbara med 1.206,3 milj. kr, eller med resp. 7,0 % och 11,1 %. De statliga ortsavdragen, som utgöra skillnaden mellan de taxerade och beskattningsbara inkomsterna, uppgå, såsom av tab. 2 kan uträknas, till 6.815,5 milj. kr, vilket utgör icke mindre än 36 % av den totala taxerade inkomsten. Beloppet skulle givetvis ha varit ännu större, om samtliga skattskyldiga haft så stora inkomster, att de kunnat helt utnyttja ortsavdragen. I huru stor utsträckning avdragen icke kunnat utnyttjas, är icke känt, men det är givet, att avdragen, allteftersom inkomstläget förskjutes uppåt, i allt större utsträckning kunnat utnyttjas av de skattskyldiga.

Den påförda statliga inkomstskatten uppgår till 2.280,4 milj. kr mot 1.977,4 milj. kr året förut. Av ökningen, 303,0 milj. kr (15,3 %), belöper 125,6 milj. kr på fysiska personer samt 173,5 milj. kr på de svenska aktiebolagen. Vid 1948 års taxering, då andra beskattningsbestämmelser gällde, uppgick den påförda statliga inkomstskatten till 2.044,5 milj. kr.

Den till *statlig förmögenhetsskatt* beskattningsbara förmögenheten har stigit med 1.160,8 milj. kr, vilket motsvarar 6,0 %. Den uträknade förmögenhetsskatten har stigit med 8,4 %, vilket är kraftigare än i fråga om skatteunderlaget. Då förmögenhetsskatten för det övervägande antalet skattskyldiga (fysiska personer) är starkt progressiv, låter detta förmoda, att förmögenhetsökningen varit starkast i de högre förmögenhetsklasserna. Förmögenhetsökningen

torde till betydande del ha orsakats av de under år 1950 stigande aktiekurserna. Den påförda statliga förmögenhetsskatten uppgick till sammanlagt 129,7 milj. kr, vilket motsvarar mindre än 6 % av den statliga inkomstskattens totalbelopp. I förhållande till den totala beskattningsbara förmögenheten utgör förmögenhetsskatten 6,3 ‰.

Vad slutligen den *kommunala inkomsttaxeringen* beträffar, har även här skatteunderlaget stigit, ifråga om den taxerade inkomsten med ungefär samma procent (7,1) men ifråga om den beskattningsbara något svagare (8,3 % mot 11,1 %) än vid den statliga inkomsttaxeringen. Den enligt kommunalskattelagen taxerade inkomsten uppgår till 20.020,5 milj. kr samt den beskattningsbara till 16.882,5 milj. kr, vilka belopp med resp. 1.098,9 milj. kr och 4.776,4 milj. kr överstiger motsvarande inkomster vid den statliga taxeringen. Den stora olikheten härvidlag mellan den taxerade och beskattningsbara inkomsten sammanhänger med att de kommunala ortsavdragen äro avsevärt mindre än de statliga. De kommunala ortsavdragen uppgingo år 1951 till 3.138,0 milj. kr, vilket är mindre än hälften av de statliga (6.815,5 milj. kr).

Det totala kommunala skatteunderlaget, som består av såväl fastighets- som inkomstskattekrönor, uppgick år 1951 till 188,2 milj. skattekrönor mot 174,5 milj. år 1950. Av det förstnämnda beloppet härröra 4,3 milj. (2,3 %) från jordbruksfastighet, 15,1 milj. (8,0 %) från annan fastighet samt 168,8 milj. (89,7 %) från inkomst.

Genom lag den 2 juni 1950 (nr 252), vilken trädde i kraft den 1 januari 1952 höjdes de kommunala ortsavdragen väsentligt. De gamla ortsavdragen skulle således tillämpas vid 1951 års taxering, men bl. a. emedan de nya ortsavdragen skulle gälla vid beräkning av preliminär inkomstskatt för år 1952, måste en omräkning av 1951 års skatteunderlag göras, varvid

ortsavdragen skulle utgå med de nya beloppen. Det därigenom framkomna minskade kommunalskatteunderlaget ligger till grund för de på hösten 1951 beslutade kommunala utdebiteringarna. Som nyss nämnts, uppgick hela kommunalskatteunderlaget till 188,2 milj. skattekrönor. Efter omräkningen sjunker detta tal till 167,9 milj. Genom de höjda ortsavdragen bortgå sålunda 20,3 milj. skattekrönor eller 13,6 %.

II. Fördelning av inkomst och förmögenhet år 1950.

A. INKOMSTFÖRDELNINGEN

Inkomststatistiken grundar sig på uppgifter i A-längderna av 1951 års inkomsttaxeringslängder och omfattar således endast fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser men ej svenska aktiebolag m. fl. juridiska personer.

Föremål för statistisk bearbetning äro längdernas uppgifter om sammanräknad nettoinkomst och yrkesbeteckning. Den sammanräknade nettoinkomsten (i fortsättningen endast kallad inkomst) utgör, vilket redan torde vara bekant och såsom för övrigt framgår av den ovan meddelade sammanställningen över taxeringsutfallet, summan av uppskattade inkomster från skilda förvärvskällor, i förekommande fall efter avdrag för underskott å förvärvskälla. I inkomststatistiken ingå icke inkomsttagare med lägre årsinkomst än 600 kr. Vidare må påpekas, att äkta makar räknats som en inkomsttagare, vars inkomst utgör summan av makarnas.

Yrkesbeteckningarna, som finnas i inkomstlängderna, skulle ha angivits av de skattskyldiga själva genom understrykning av bokstav och siffra i den inramade rutan överst till höger på självdeklarationsblanketten. Dessa uppgifter, vilka vid behov skulle rättats och kompletterats av taxeringsnämnderna, ha ofta genom deklaranternas underlåtenhet att själva angiva sin yrkesbeteckning blivit

utsatta av taxeringsnämndsordförandena. Yrkesbeteckningen torde för de flesta inkomsttagare vara tämligen självklar. Svårigheter kunna uppstå i de fall, då inkomsttagarna haft inkomster från mer än en förvärvskälla. Avsikten är, att i dylika fall den näringsgren skulle angivas, varifrån den största inkomsten erhållits, under förutsättning likväl att inkomsten härrör från yrkesverksamhet och ej utgör avkastning av förmögenhet e. d. Inkomsttagare, som haft inkomster från flera förvärvskällor, torde dock ej sällan felaktigt ha betecknats som "övriga" företagare eller "övriga" anställda. Vid riktig yrkesangivning böra dessa båda grupper "övriga" endast i undantagsfall förekomma.

Inkomsttagarnas fördelning på de olika yrkesgrupperna samt medelinkomsterna inom dessa framgår av tab. 3.

Som synes av denna tabell, uppgick hela antalet inkomsttagare i riket år 1950 till 3.401.393, vilket är 16.559 eller 0.5 % mer än år 1949.

Befolkningens sammansättning med avseende på yrkesgrupper liksom dessa förhållanden inbördes ifråga om medelinkomst m. m. har under de åtta år, inkomststatistiken utarbetats, ej undergått större årliga förändringar. Däremot har en fortlöpande förskjutning uppåt i inkomstläget kunnat konstateras. Rörande inkomst- och yrkesfördelningen år 1950 må följande egenskaper framhållas.

Huvudparten av inkomsttagarna utgjordes av de anställda, vilka uppgingo till 73 % av samtliga inkomsttagare. Företagarna utgjorde 16 % samt de icke yrkesverksamma 11 %.

Då större delen, 61 %, av företagarna faller inom näringsgrenen jordbruk med binärningar, blir inkomsttagarnas fördelning på företagare och anställda väsentligt olika på landsbygden och i städerna. På landsbygden utgjorde dessa kategorier resp. 24 % och 65 %, i städerna resp. 7 % och 81 % av det totala antalet inkomsttagare.

TAB. 3

Yrkesgrupper	Landsbygden		Städerna		Hela riket ¹	
	Antal inkomsttagare	Medelinkomst, kr.	Antal inkomsttagare	Medelinkomst, kr.	Antal inkomsttagare	Medelinkomst, kr.
<i>Företagare</i>						
Jordbruk med binärningar.	312.405	5.063	10.442	5.919	323.105	5.090
Industri och hantverk ...	49.054	6.422	40.987	8.530	90.052	7.382
Samfärdse	14.343	6.424	8.443	8.510	22.790	7.200
Handel	32.722	7.827	49.311	11.262	82.055	9.901
Fria yrken	3.056	9.761	10.427	15.586	13.504	14.262
Övriga	1.249	4.069	934	7.222	2.334	5.459
Samtliga företagare	412.829	5.523	120.544	10.020	533.840	6.540
<i>Anställda</i>						
Jordbruk med binärningar.	286.873	3.205	15.802	4.676	302.675	3.282
Industri och hantverk ...	498.610	5.344	633.527	6.926	1.132.154	6.229
Samfärdse	87.548	5.474	134.982	7.199	222.533	6.520
Handel	101.367	4.116	271.128	6.855	372.527	6.110
Allmän förvaltningstjänst	92.665	6.728	212.611	8.083	305.711	7.679
Fria yrken	5.849	5.053	18.147	8.045	24.000	7.315
Husligt arbete	58.460	1.853	36.676	2.462	95.139	2.087
Övriga	4.855	2.747	13.775	5.061	18.638	4.458
Samtliga anställda	1.136.227	4.625	1.336.648	6.970	2.473.377	5.894
Icke yrkesverksamma	190.622	2.489	203.372	4.105	394.176	3.324
Samtliga inkomsttagare	1.739.678	4.604	1.660.564	6.841	3.401.393	5.697

¹ Inräknat det för riket gemensamma taxeringsdistriktet.

De båda numerärt sett mest betydelsefulla näringsgrenarna voro industri och hantverk samt jordbruk med binärningar, inom vilka sammanlagt resp. 1.222.206 och 625.780 yrkesverksamma inkomsttagare funnos år 1950 eller resp. 36 % och 18 % av samtliga inkomsttagare.

Den talrikaste av de särskilda yrkesgrupperna var gruppen anställda inom industri och hantverk med 1.132.154 inkomsttagare eller nära 1/3 av det totala antalet. Även på landsbygden omfattade denna yrkesgrupp med 498.610 inkomsttagare år 1950 större antal inkomsttagare än någon annan yrkesgrupp. På landsbygden kommo företagare resp. anställda inom jordbruk med binärningar på andra och tredje platserna med resp. 312.405 och 286.873 inkomsttagare. Tillsammans bildade emellertid de yrkesverksamma inkomsttagarna inom jordbruk med binärningar den talrikast förekommande näringsgrenen på landsbygden. I städerna utgjorde de anställda inom handel 271.128. Detta antal uppgick dock ej ens till hälften av gruppen anställda inom industri och hantverk, vilken räknade 633.527 inkomsttagare.

I tab. 3 lämnas även uppgifter om

medelinkomsterna inom de olika yrkesgrupperna.

Mellan landsbygd och städer föreligga påtagliga skiljaktigheter ifråga om medelinkomsterna. Medan inom hela riket medelinkomsten uppgick till 5.697 kr år 1950, utgjorde den i städerna 6.841 kr och på landsbygden 4.604 kr eller cirka 2/3 av medelinkomsten i städerna. Inom var och en av de särskilda yrkesgrupperna var medelinkomsten i städerna större än på landsbygden.

Den högsta medelinkomsten förekom hos gruppen företagare inom fria yrken, en yrkesgrupp som i inkomsthänseende står i särklass. Till denna grupp höra bl. a. läkare, advokater, konstnärer m. m. Som nummer två kom gruppen företagare inom handel. Bland de anställda förekommo de högsta medelinkomsterna inom grenarna allmän förvaltningstjänst och fria yrken. Inom dessa grupper torde antalet anställda i arbetarställning vara tämligen obetydligt. Sålunda höra arbetarna vid statliga verkstäder samt vid järnvägar, post, telegraf etc. icke till allmän förvaltningstjänst utan till industri och hantverk resp. samfärdse.

Låga medelinkomster förekommo

bland anställda inom jordbruk med binärningar samt anställda i husligt arbete. Inom dessa yrkesgrupper utgöras allttjämt inkomsterna i viss utsträckning av naturaförmåner, vilka i regel brukas åsättas låga värden vid taxeringen.

Uppgifterna om medelinkomsten

giva en ganska god bild av skiljaktigheter mellan de olika yrkesgrupperna i inkomsthänseende. Ett komplement därtill erhålles av uppgifterna om inkomsttaxeringarnas fördelning på olika klasser efter inkomsternas storlek. Uppgifter härom lämnas i tab. 4.

TAB. 4

Yrkesgrupper	Antal inkomsttagare							Summa
	Inkomstklasser							
	600—	1.000—	3.000—	5.000—	7.000—	10.000—	20.000—	
<i>Företagare</i>	1.000	3 000	5.000	7.000	10.000	20.000		
Jordbruk med binärningar.	4.317	85.636	111.316	63.244	35.811	19.779	3.002	323.105
Industri och hantverk ...	1.357	14.985	21.714	19.998	16.261	12.205	3.532	90.052
Samfärdsel	95	2.034	5.192	6.213	5.368	3.426	462	22.790
Handel	590	8.766	14.473	15.659	17.069	18.883	6.615	82.055
Fria yrken	252	2.049	2.101	1.634	1.378	2.623	3.467	13.504
Övriga	181	1.022	438	245	168	191	89	2.334
Samtliga företagare	6.792	114.492	155.234	106.993	76.055	57.107	17.167	533.840
<i>Anställda</i>								
Jordbruk med binärningar.	15.263	146.477	92.413	36.277	9.400	2.504	341	302.675
Industri och hantverk ...	21.384	166.577	256.312	330.737	247.328	98.855	10.961	1.132.154
Samfärdsel	2.644	22.162	43.494	79.003	51.512	22.030	1.688	222.533
Handel	12.490	96.494	100.262	67.287	46.372	39.128	10.494	372.527
Allmän förvaltningstjänst	5.004	37.279	60.216	66.882	67.831	58.086	10.413	305.711
Fria yrken	879	5.476	5.749	3.801	3.034	3.719	1.342	24.000
Husligt arbete	10.113	69.908	13.636	1.032	285	139	26	95.139
Övriga	1.450	7.614	3.958	2.375	1.713	1.299	229	18.638
Samtliga anställda	69.227	551.987	576.040	587.394	427.475	225.760	35.494	2.473.377
Ikke yrkesverksamma	21.825	246.747	59.523	32.597	17.315	12.516	3.653	394.176
Samtliga inkomsttagare	97.844	913.226	790.797	726.984	520.845	295.383	56.314	3.401.393

Av företagarna inom fria yrken och handel — de två yrkesgrupper som kunde uppvisa de högsta medelinkomsterna — hade 25,7 % resp. 8,1 % under år 1950 inkomst överstigande 20.000 kr. Den förstnämnda yrkesgruppen skiljer sig, här liksom ifråga om medelinkomsten, fullständigt från alla de övriga grupperna. Skarp kontrast till de nyssnämnda yrkesgrupperna bilda företagarna inom jordbruk med binärningar, av vilka 27,8 % redovisat inkomst under 3.000 kr och endast 7,0 % inkomster över 10.000 kr. Bland de anställda förekommo de gynnsammaste inkomstfördelningarna inom grupperna allmän förvaltningstjänst och fria yrken där resp. 22,4 % och 21,1 % funnos i klasserna över 10.000 kr. De ogynnsammaste fördelningarna åter uppvisade grupperna husligt arbete samt jordbruk med binärningar, inom vilka grupper inkomster över 7.000

kr hörde till undantagen. I dessa kom däremot majoriteten av inkomsttagarna 84 % resp. 54 %, inom klasserna under 3.000 kr.

Såsom av tab. 4 framgår voro de lägre inkomstklasserna starkare besatta än de högre. Sålunda kom mer än hälften av antalet inkomsttagare i klasserna under 5.000 kr och detta oaktat att en kraftig förskjutning från lägre till högre inkomstklasser ägt rum på senare år.

I tab. 5 lämnas uppgifter för hela riket om inkomsttagarnas såväl absoluta som relativa fördelning på inkomstklasser under femårsperioden 1946—1950.

Tabellen visar tydligt den fortlöpande förskjutningen uppåt i inkomstläget. Från år 1949 till år 1950 har antalet inkomsttagare ökat i alla klasserna över 6.000 kr.

Utöver vad som anges i tab. 5 kan nämnas att år 1950 hade 1.019 in-

TAB. 5

Inkomstklasser, kronor	År 1946		År 1947		År 1948		År 1949		År 1950	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
600— 1.000	196.206	6,3	178.037	5,5	105.981	3,2	99.876	2,9	97.844	2,9
1.000— 1.500	296.566	9,5	268.397	8,3	263.686	7,8	248.221	7,3	237.068	7,0
1.500— 2.000	273.034	8,7	252.979	7,8	266.625	7,9	257.058	7,6	243.337	7,2
2.000— 2.500	259.387	8,3	233.822	7,2	248.377	7,4	241.668	7,1	229.222	6,7
2.500— 3.000	244.479	7,8	220.074	6,8	219.017	6,5	214.026	6,3	203.599	6,0
3.000— 3.500	248.846	7,9	228.754	7,1	215.459	6,4	209.450	6,2	201.076	5,9
3.500— 4.000	237.717	7,6	228.811	7,1	210.220	6,2	206.165	6,1	196.792	5,8
4.000— 4.500	236.401	7,5	226.646	7,0	209.633	6,2	206.009	6,1	198.171	5,8
4.500— 5.000	204.852	6,5	214.545	6,6	203.646	6,0	200.620	5,9	194.758	5,7
5.000— 6.000	311.924	10,0	371.434	11,5	399.221	11,9	400.038	11,8	392.202	11,5
6.000— 7.000	187.917	6,0	257.686	7,9	308.613	9,2	323.517	9,6	334.782	9,9
7.000— 8.000	118.627	3,8	158.494	4,9	207.186	6,2	222.617	6,6	244.675	7,2
8.000—10.000	131.542	4,2	176.026	5,4	225.611	6,7	246.304	7,3	276.170	8,1
10.000—12.000	62.919	2,0	84.618	2,6	112.030	3,3	123.523	3,7	141.146	4,2
12.000—15.000	45.537	1,5	57.761	1,8	75.423	2,2	82.589	2,4	95.314	2,8
15.000—20.000	33.953	1,1	40.021	1,2	48.623	1,4	52.521	1,6	58.923	1,7
20.000—30.000	23.348	0,7	25.705	0,8	30.198	0,9	31.857	0,9	35.439	1,0
30.000—50.000	11.624	0,4	11.463	0,3	12.592	0,4	13.306	0,4	14.585	0,4
50.000—	6.289	0,2	5.397	0,2	5.665	0,2	5.669	0,2	6.290	0,2
Summa	3.131.168	100,0	3.240.670	100,0	3.367.806	100,0	3.384.834	100,0	3.401.393	100,0

komsttagare mellan 100.000 kr och 200.000 kr i inkomst, medan 119 inkomsttagare funnos i klassen 200.000—300.000 kr samt 62 inkomsttagare i klasser över 300.000 kr.

Såsom av tab. 3 framgår, var medelinkomsten lägre på landsbygden än i städerna. Detsamma gäller givetvis även ifråga om fördelningen på inkomstklasser. Som exempel kan nämnas, att år 1950 fanns 64 % av inkomsttagarna på landsbygden men endast 41,5 % av inkomsttagarna i städerna i klasserna under 5.000 kr.

För kalkyler rörande köpkraft m. m. är det av intresse att äga kännedom om inkomstsumman för samtliga inkomsttagare inom en och samma inkomstklass. I statistiska centralbyrån beräknas inkomstsummorna medelst dels Paretos formel, dels annan interpolationsformel ifråga om inkomstklasserna under 50.000 kr samt ifråga om de högre klasserna, vilka i motsats till de lägre äro relativt glest besatta, genom exakt uträkning. (Interpolationsformlerna ge något för låga tal.)

Att de högre klasserna ha större andel i den totala inkomstsumman än i totalantalet inkomsttagare, är självklart belyses i tab. 6.

Av denna tabell synes t. ex., att

TAB. 6

Inkomstklasser, kronor	Inkomsttagare		Inkomstsumma	
	Antal	%	1000-tal kr	%
600— 2.500	807.471	23,8	1.321.648	6,8
2.500— 5.000	994.396	29,2	3.716.803	19,3
5.000—10.000	1.247.829	36,7	8.579.058	44,4
10.000—20.000	295.383	8,7	3.808.629	19,6
20.000—	56.314	1,6	1.909.279	9,9
Summa	3.401.393	100,0	19.335.417	100,0

endast 1,6 % av inkomsttagarna hade mer än 20.000 kr i inkomst år 1950 men att deras sammanlagda inkomstsumma uppgick till 9,9 % av den totala inkomstsumman.

B. Förmögenhetsfördelningen

Primärmaterialet till den årliga förmögenhetsstatistiken utgöres av längderna över taxeringen till statlig förmögenhetsskatt, i vilka uppgifterna om de skattskyldigas yrke och inkomst samt skattepliktiga och beskattningsbara förmögenhet statistiskt bearbetas. I likhet med inkomststatistiken omfattar förmögenhetsstatistiken endast fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser. I detta sammanhang må även erinras om att endast förmögenheter om minst 30.000 kr finnas upptagna i förmögenhetslängderna. Med förmö-

genhet avses därför i fortsättningen skattepliktig förmögenhet om minst 30.000 kr.

Huru förmögenheterna fördela sig efter de skattskyldigas yrken framgår av tab. 7.

TAB. 7

Antal förmögenheter
Förmögenhetsklasser, kronor

Yrkesgrupper	30.000 —	50.000 —	70.000 —	100.000 —	250.000 —	500.000 —	1.000.000 —	Summa
	50 000	70 000	100 000	250 000	500 000	1 000 000	1.000.000	
Företagare								
Jordbruk med binärningar	38.875	14.020	7.930	5.413	645	188	120	67.191
Industri och hantverk ...	5.173	2.266	1.443	1.684	367	108	38	11.079
Samfärdsel	1.416	505	298	219	28	13	7	2.486
Handel	7.811	4.120	3.258	3.711	764	186	69	19.919
Fria yrken	929	573	535	905	258	59	24	3.283
Övriga	243	140	101	133	30	3	6	656
Samtliga företagare	54.447	21.624	13.565	12.065	2.092	557	264	104.614
Anställda								
Jordbruk med binärningar.	2.062	523	265	198	32	8	4	3.092
Industri och hantverk ...	9.122	2.986	2.010	2.628	794	313	138	17.991
Samfärdsel	1.930	604	419	380	78	33	18	3.462
Handel	5.581	2.522	1.994	2.830	842	284	133	14.186
Allmän förvaltningstjänst	6.147	2.616	1.849	2.372	520	137	31	13.672
Fria yrken	480	238	186	318	68	20	7	1.317
Husligt arbete	751	196	82	45	6	—	1	1.081
Övriga	308	120	91	117	35	8	1	680
Samtliga anställda	26.381	9.805	6.896	8.888	2.375	803	333	55.481
Icke yrkesverksamma ...	28.027	12.969	9.335	11.294	2.725	857	317	65.524
Samtliga förmögenhets- ägare	108.855	44.398	29.796	32.247	7.192	2.217	914	225.619

Såsom synes av tabellen uppgick hela antalet förmögenheter till 225.619. Dessas relativa fördelning på företagare, anställda och icke yrkesverksamma avviker väsentligt från inkomsttagarnas. Av de sistnämnda voro 16 % företagare, 73 % anställda samt 11 % icke yrkesverksamma, medan av förmögenheterna 46 % ägdes av företagare, 25 % av anställda samt 29 % av icke yrkesverksamma.

I förhållande till antalet inkomsttagare voro 19,6 % av företagarna och 16,6 % av de icke yrkesverksamma men endast 2,2 % av de anställda ägare till minst 30.000 kr.

Vad förmögenheternas storlek beträffar kan nämnas, att mer än 25 % av förmögenheterna överstego 100.000 kr för fyra yrkesgrupper, nämligen företagare och anställda inom fria yrken, anställda inom handel samt "övriga" företagare. Av de 914 miljonförmögenheterna förekom det relativt största antalet, 333, bland de anställda, vilka eljest visat lägre frekvens såsom förmögenhetsägare

än företagare och icke yrkesverksamma, under det att 264 miljonförmögenheter ägdes av företagare och 317 av icke yrkesverksamma.

Det fåtal större förmögenheter, som förekom inom gruppen anställda i husligt arbete, torde ägas av i vederbörande hushållsföreståndares hushåll medhjälpare familjemedlemmar eller anhöriga, vilka ej äro anställda i egentlig mening men i statistiken räknas som sådana.

I tab. 8 lämnas uppgifter om förmögenheternas fördelning på storleksklasser och i kombination med förmögenhetsägarnas inkomster.

Som framgår av tabellen svara i allmänhet större förmögenheter mot större och mindre förmögenheter mot mindre inkomster, ehuru åtskilliga undantag från denna regel kunna iakttagas. Sålunda finnas två skattskyldiga utan inkomst, vilka äro ägare till miljonförmögenhet. Å andra sidan är det icke ovanligt, att personer med betydande inkomster likväl ej äro ägare till förmögenhet om

TAB. 8

Inkomst- klasser, kronor	Förmögenhetsklasser, kronor							Summa
	30.000— 50.000	50.000— 70.000	70.000— 100.000	100.000— 250.000	250.000— 500.000	500.000— 1.000.000	1.000.000—	
—	436	148	126	169	38	15	2	934
600— 1.000	1.669	256	117	92	9	1	1	2.145
1.000— 3.000	21.690	6.901	2.594	776	31	8	—	32.000
3.000— 5.000	19.697	6.970	4.602	2.711	76	9	—	34.065
5.000— 7.000	19.060	6.289	3.340	3.202	97	10	2	32.000
7.000—10.000	19.993	8.081	4.871	4.201	356	23	4	37.529
10.000—20.000	20.989	11.554	9.427	10.277	2.013	203	26	54.489
20.000—50.000	5.037	3.916	4.387	9.292	3.204	1.036	192	27.064
50.000—	284	283	332	1.527	1.368	912	687	5.393
Summa	108.855	44.398	29.796	32.247	7.192	2.217	914	225.619

minst 30.000 kr. Enl. tab. 5 funnos år 1950 6290 personer, som haft minst 50.000 kr i inkomst. i tab. 8 upptagas 5.393 personer med ifrågavarande inkomst. Skillnaden, 897, skulle således utgöras av personer, som haft minst 50.000 kr i inkomst men antingen

sakna förmögenhet eller äga mindre än 30.000 kr.

I fråga om förmögenheterna äro förändringarna de olika åren emellan betydligt svagare än vad fallet är med inkomstfördelningen. Förmögenheternas fördelning på storleksklasser åren 1946—1950 åskådliggöres i tab. 9.

TAB. 9

Förmögenhets- klasser, kronor	År 1946		År 1947		År 1948		År 1949		År 1950	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
30.000— 40.000	58.645	30,7	62.468	30,5	62.525	30,1	64.982	30,0	67.482	29,9
40.000— 50.000	34.295	17,9	37.084	18,1	38.149	18,4	39.874	18,4	41.373	18,3
50.000— 60.000	22.182	11,6	24.100	11,8	24.596	11,8	25.577	11,8	26.532	11,8
60.000— 70.000	14.642	7,7	15.929	7,8	16.495	7,9	17.066	7,9	17.866	7,9
70.000— 80.000	10.404	5,4	11.528	5,6	11.866	5,7	12.417	5,7	12.824	5,7
80.000— 90.000	7.813	4,1	8.427	4,1	8.627	4,1	8.989	4,1	9.541	4,2
90.000— 100.000	6.126	3,2	6.612	3,2	6.831	3,3	7.133	3,3	7.431	3,3
100.000— 150.000	16.086	8,4	17.591	8,6	17.776	8,5	18.639	8,6	19.308	8,5
150.000— 200.000	7.041	3,7	7.641	3,7	7.768	3,7	8.018	3,7	8.496	3,8
200.000— 300.000	6.319	3,3	6.457	3,2	6.453	3,1	6.758	3,1	7.146	3,2
300.000— 500.000	4.210	2,2	4.136	2,0	4.032	2,0	4.156	2,0	4.489	2,0
500.000—1.000.000	2.429	1,3	2.117	1,0	1.969	1,0	2.021	1,0	2.217	1,0
1.000.000—	1.018	0,5	812	0,4	788	0,4	785	0,4	914	0,4
Summa	191.210	100,0	204.902	100,0	207.875	100,0	216.415	100,0	225.619	100,0

Rörande förmögenheter under 30.000 kr kunna inga uppgifter erhållas ur taxeringslängderna.

Summan av samtliga skattepliktiga förmögenheter om minst 30.000 kr uppgick år 1950 till 19.935,3 milj. kr. I ovanstående tab. 2 har uppgivits, att för fysiska personer m. fl. den totala beskattningsbara förmögenheten enligt 1951 års taxering utgjorde 19.377,7 milj. kr. Skillnaden mellan dessa båda belopp har flera orsaker men beror främst på sådana reduktioner av skattepliktiga förmögenhe-

ter, som jämlikt 9 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt kunna förekomma, när den skattskyldiges sammanräknade nettointkomst understiger ett belopp motsvarande $3\frac{1}{3}\%$ av den skattepliktiga förmögenheten. Storleken av den förmögenhet, som sålunda genom reduktion undgår beskattning, uppgår till 573,9 milj. kr eller 2,9 % av den sammanlagda skattepliktiga förmögenheten. Minskningen i statens skatteintäkter till följd av förmögenhetsreduktionerna kan uppskattas till 6,6 milj. kr.